

31

juni 2021

Bezoek onze nieuwe
tentoonstelling
"Het Dier"

Het Hildo Krop Museum is gelukkig weer open!
Kijk voor de voorwaarden op: www.hildokropmuseum.nl

Kunnen we hier nog chocola van maken?

Loek van Vlerken

Uit de collectie

In de gipskamer van het Hildo Krop Museum staat in een stelling, helemaal in de hoek op de onderste plank, een beeld van een vrouw met een lelietak in haar hand. Op het oog een gewoon gipsen beeld van ca. 55 cm. hoog. Maar bij Hildo Krop was een beeld nooit zo maar 'gewoon een beeld'. Zijn werk had altijd een diepere laag, een 'betekenisvolle inhoud'. Wat zou de achtergrond zijn van dit beeld van een vrouw met een serene uitstraling? Ik ging op zoek naar de betekenis van dit werk.

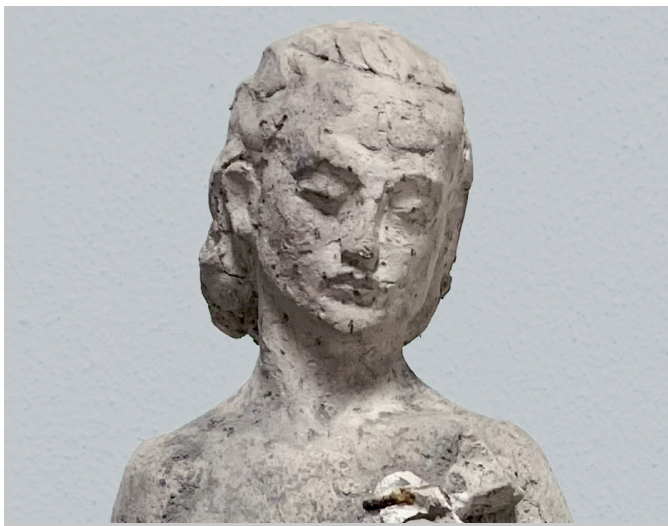
Het eerste gegeven is dat Hildo Krop in 1944 een monument maakte voor een fabriek. Op zich is dit feit niet zo bijzonder, ware het niet dat Krop illegaal bezig was. De beeldhouwer had niet voor de cultuurkamer getekend en mocht derhalve niet zijn beroep uitoefenen. Maar dit terzijde. Het monument (Mo22) dat hij maakte is een in brons gegoten beeld van het hierboven genoemde gipsmodel. Het zou bedoeld zijn voor een cacao-fabriek in de Zaanstreek. Lagerweij-Polak schrijft letterlijk: *"Gemaakt voor een (cacao?)fabriek in Zaanstreek (naam onbekend)"*. Zoals bekend heeft mevrouw Lagerweij-Polak, een nicht van Hildo Krop, een oeuvre-catalogus gemaakt van het werk van haar oom. Later heeft ze de catalogus aan Krop voorgelegd ter autorisatie, waarbij hij aanvullingen en correcties heeft toegepast. De beeldhouwer was toen echter al flink op leeftijd en kon zich helaas niet alles meer duidelijk herinneren. In het kader van deze vrouw met een lelietak, kan ik me niet voorstellen dat mevrouw Lagerweij-Polak het woord 'cacao' in de hierboven geciteerde zin, zelf verzonnen zou hebben. Dat moet dus wel een (vage) herinnering van Krop zijn geweest.

Een vrouw met een lelietak voor een cacao-fabriek, dit roept vragen op. In het gezicht van deze vrouw zijn Aziatische trekken waar te nemen. Dit is een link met Nederlands Indië, het land waar de grondstof voor de Zaanse chocoladefabrieken vandaan kwam. Welke symboliek de tak met lelies vertegenwoordigt met betrekking tot de cacao-fabriek, of het 'Verre Oosten', is een ander aspect. De lelie staat voor veel symbolen; ze vertegenwoordigt onder meer 'zuiverheid'. Dit zou op de cacao en chocola kunnen slaan. Ook 'eenheid' wordt aan deze bloem toegeschreven. Dit is een interessant gegeven. Krop kon het niet laten om actualiteit aan zijn werk toe te voegen, wat ook blijkt bij dit werk, waarbij de tijdgeest aanwezig is. In 1944 leefde Nederland op gespannen voet met de onafhankelijkheidsstrijders in Nederlands Indië. De Indonesische vrijheidsstrijder Soekarno had een deal gesloten met de Japanse bezetter, dat na de oorlog Nederlands Indië onafhankelijk zou worden en niet meer onder de Nederlandse regering zou komen te vallen. Vanwege de mogelijke deling van de 'eenheid' van de twee volken zou Krop de vrouw een lelietak in de hand gegeven hebben. Bij deze theorie rees bij mij wel de vraag: kan de communistisch gezinde Krop wel eenheid tussen de twee volken gewenst hebben? Het communisme was immers

princiepelijk tegen elke vorm van koloniale overheersing. Die 'eenheid' moet dan ook wellicht ruimer gezien worden, meer als een eenheid van de volken die strijden tegen zowel de Duitse bezetter in Nederland als de Japanse bezetter in Nederlands Indië.

Mede omdat de naam van de fabriek (één van de velen cacao-fabrieken die de Zaanstreek rijk was) niet bekend is, blijkt het ondoenlijk de verblijfplaats van het bronzen beeld te traceren. Volgens Lagerweij-Polak bestaat er ook een tweede bronzen afgietsel dat zich bevindt in een onbekende particuliere collectie. We mogen van geluk spreken dat Krop het gipsen beeld in zijn atelier heeft bewaard, met als gevolg dat deze staande vrouw met lelietak in de collectie van het Hildo Krop Museum terecht is gekomen.

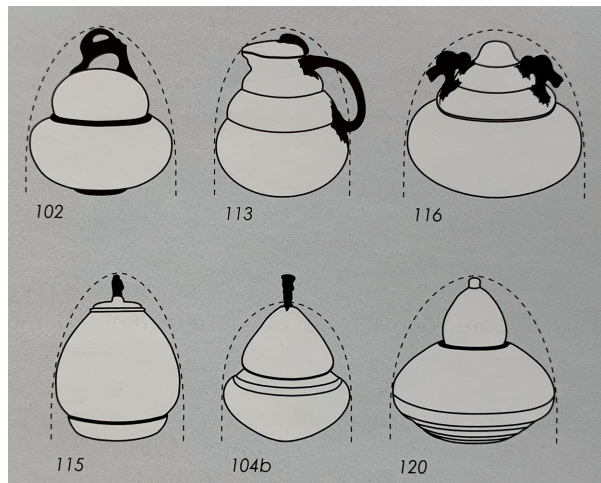
Nieuwste aanwinst: Eskaf-dekselpotje

Wim Heij

In 1918 besloten twee Steenwijkers, te weten Hillebrand Ras (1878-1941) en zijn oom Hein Krop (1851-1938), in Steenwijk een aardewerk-fabriek op te richten. Ras was tekenleraar en eigenaar van een verf- en behangwinkel, Krop was banketbakker geweest en op dat moment wethouder. Het gebied NW-Overijssel, met als hoofdplaats Steenwijk, werd in economische zin gekenmerkt door een bevolking die weinig welvaart kende. Reden waarom dit initiatief van de beide Steenwijkers nogal bijval ontving. Een lang leven heeft de fabriek in Steenwijk echter niet gekend, evenmin als de voortzetting van het bedrijf (zo'n tien jaar later in Huizen).

Gewild bij verzamelaars

Het keramiek van de Eskaf kent honderd jaar later nog steeds erg veel verzamelaars. In het bijzonder betreft dit

de door Hildo Krop ontworpen modellen (circa vijftig). De vader van Hildo was niet alleen de initiator van deze fabriek, hij werd ook de president-commissaris van de jonge onderneming. Al bij de opening van de fabriek gaf hij in een feestelijke toespraak aan waar men naar streefde: de productie van betaalbare, kunstzinnige voorwerpen. Een opvatting die nauw aansloot bij de verheffingsgedachte van die tijd: het bouwen van fraaie woningen toegankelijk voor de laagstbetaalden. Daarbij hoorde ook een inrichting met mooi vormgegeven kunstnijverheidsproducten. Deze lovenswaardige, verheven gedachte bleek bij nader inzien te hoog gegrepen en leidde uiteindelijk de ondergang van het bedrijf in. Dat Hildo door zijn vader ook werd gevraagd modellen te ontwerpen voor de Eskaf lag voor de hand zoals hij mogelijk ook nog wel andere kunstenaars kende die te

benaderen waren. Naast Krop ontwierpen ook de kunstenaars Cornelis van der Sluys (1881-1944), Willem Bogtman (1882-1955) en Jac. Jongert (1883-1942) diverse modellen. De ontwerpen van deze vier kunstenaars werden gemerkt met het speciale scarabea-stempel. Juist dit zogenoemde scarabea-keramiek is ongekend gewild bij liefhebbers.

De Kropmodellen

Een veelheid aan ontwerpers creëerde talloze modellen en decors voor de Eskaf maar het zijn, zo stellen de kenners, toch echt de modellen van Krop die nadrukkelijk de aandacht vragen.

Samen met de architecten Piet Kramer (1881-1961) en Michel de Klerk (1884-1923) paste Krop de vormgeving van de Amsterdamse School toe in zijn werken. Dat geldt zeker ook voor een belangrijk deel van zijn ontwerpen voor de Eskaf. De paraboolvorm was kenmerkend voor deze stijlrichting en juist deze vorm (in allerlei variaties) komen we bij zijn Eskaf-ontwerpen tegen. Zie in dit verband de bij dit artikel afgedrukte compositie-tekening en let in het bijzonder op nummer 120 want dat is het nieuw verworven dekselpotje (hoogte 14,3 cm). De aanwinst is vanaf nu te zien in ons museum.

Boek Krop en Eskaf

In 2009 gaven wij, in de reeks *De veelzijdige kunstenaar Hildo Krop*, het boek *Hildo Krop en zijn ontwerpen voor de ESKAF* uit. Een rijkelijk geïllustreerd boekwerk en

geschreven door de Eskaf kenners bij uitstek, Wim Spitzen en Antoine

Verkrijgbaar in ons museum en te bestellen in onze webshop.
Prijs € 10,-

Schenking twee schilderijen

Wim Heij

Enkele maanden geleden werden wij benaderd door de heer Hein Spanjaard uit Zwolle met de vraag of wij misschien belangstelling hadden voor een schilderij van Hildo Krop.

Krop was natuurlijk in de eerste plaats – maar ook nog in de tweede en de derde plaats – beeldhouwer en geen schilder. Maar wanneer je als museum pretendeert de veelzijdigheid van deze kunstenaar te tonen en uit te dragen (en dat doen wij), dan verzamel je ook zijn teken- en schilderwerk. Dus betoonden we vanzelfsprekend onze interesse in een aangeboden schilderij van de alleskunner Krop.

Het schilderij waar het om gaat betreft een voorstelling van de OLV-toren van Amersfoort, in de volksmond ook wel de Lange Jan genoemd. We vermoeden dat Krop dit werk (39 bij 20 cm) rond 1917 heeft geschilderd, ten tijde van zijn werkzaamheden aan de drie reliëfs van het Belgenmonument (Mo 2a) aldaar. We komen tot deze opvatting op grond van de signering,

het kleurgebruik, de wijze van schilderen en de vergelijking met ander vroeg werk uit onze collectie. Bovendien zijn er meer voorbeelden van schilderwerken van zijn hand en plaatsen waar hij in dezelfde periode op locatie aan beelden werkte. Een treffend voorbeeld zijn de ter plekke gehakte beelden voor de Wilhelminabrug te Den Bosch (B 37 uit 1922/23) en het in diezelfde tijd gemaakte olieverfschilderij van de Sint Jan (ook te zien in ons museum).

Nog een schilderij!

Bij het ophalen van de Krop verraste de heer Spanjaard ons met het tonen van nog een schilderij: een fraai geschilderd portret (57,5 bij 39 cm) van zijn grootvader en Hildo Krop zijn twee jaar oudere broer Hendrik (1882-1975). Deze, olieverf op linnen geschilderde, portretkop werd in 1944 vervaardigd door de schilder/graficus/tekenaar en etser Alfred Löb (1883-1959). In het jaar 2000 waren we al in de gelegenheid het grote, door de Vlaamse portretschilder Isidore Opsomer, geschilderde portret van Hildo te verwerven. Met deze schenking van Hendrik zijn als het ware de beide broers, die in hun jeugd in Steenwijk zo veel met elkaar optrokken, weer onder één dak herenigd.

Het oventje van Hildo Krop

Loek van Vlerken

In mei 2018 kreeg ons museum bezoek van twee dames. Dat komt wel vaker voor, maar dit bezoek was meer dan een gewoon bezoek. Eén van de twee dames was Adriana Baarspul, een bekend keramiste. Zij was in het bezit van het oventje waarin Hildo Krop zoveel van zijn kleine plastiekjes had gebakken. Adriana wilde graag dat na haar overlijden, het oventje een plaats zou krijgen in het Hildo Krop Museum. Deze schenking op termijn, werd door het bestuur met een warm onthaal geaccepteerd.

Begin mei kregen wij een email van Greta Tromp, de andere dame van de twee hierboven genoemde museumbezoekers. Zij schreef dat Adriana Baarspul inmiddels was overleden (november 2020) en wilde graag een afspraak maken om het oventje in Steenwijk te bezorgen.

Dit kolengestookte oventje schafte Hildo Krop rond 1927 aan. Krop creëerde in dit oventje een serie kleine beeldjes: mensfiguurtjes, fauntjes en klein beestjes.

De moeder van Adriana Baarspul volgde in haar jonge jaren een opleiding tot verpleegkundige in Utrecht. Zij raakte daar bevriend met Helen Krop, de dochter van Hildo, die dezelfde opleiding volgde. Tante Helen, zoals ze door Adriana werd genoemd, gaf de jonge Adri op een gegeven moment een brood klei met daarin een bos rode dahlia's gestoken. Zo ontdekte Adriana de wereld van klei en keramiek en werd keramist van beroep. Zij is met haar werk erg beroemd geworden.

De vriendschap tussen Adri en Helen heeft er voor

gezorgd dat het oude oventje van Hildo Krop in het bezit kwam van Adri Baarspul. Binnenkort zal dit bijzondere oventje, waarin Hildo Krop veel geëxperimenteerd heeft, te bewonderen zijn in de keramiekzaal van het Hildo Krop Museum.

**Bezoek onze tentoonstelling:
"Het Dier"**

**Kijk op de website voor de kaart-
verkoop
www.Hildo Krop Museum.nl**

Colofon:
Redactie: Wim Heij, Loek van Vlerken
Tekst: Loek van Vlerken en Wim Heij
Fotografie: HKM, Loek van Vlerken
DTP: Christy Abels

Vervolgverhaal

Loek van Vlerken

Een vervolgverhaal heeft nogal eens een bijzonder en spannend einde. Ook het verhaal over de penning die Hildo Krop ontwierp ter nagedachtenis van Gerrit van der Veen en Frans Duwaer uit voorgaande nieuwsbrieven, kreeg een verrassende wending.

Wat er aan vooraf ging:

In de Nieuwsbrief nr.28 schreef ik over deze teracotta penning, welke in het bezit was van Joost Berkovich. Hij had deze penning van zijn vader gekregen, die hem op zijn beurt had ontvangen voor zijn verzetswerk in de groep 'Van der Veen/ Duwaer'.

In Nieuwsbrief 29 kwam naar voren dat ook Istvan Tan, de neef van Joost Berkovich, in het bezit was van zo'n bijzondere penning. Hij had deze penning van zijn grootvader geërfd. Deze Elmar Berkovich had ook een actieve rol in genoemde verzetsgroep. Naast deze penning bleek dat er nog meer Krop-werk aanwezig was in het archief van Elmar Berkovich. De heer Tan was een komende verhuizing aan het voorbereiden en moest veel spullen opruimen. In de papieren van zijn grootvader kwam hij twee nieuwjaarswensen van Mien en Hildo Krop tegen, die hij aan het Hildo Krop Museum schonk. De penning wilde hij liever zelf houden.

Loek van Vlerken en Istvan Tan

In de laatste aflevering van deze feuilleton volgt de ontknoping. Een paar weken geleden kreeg ik weer een telefoontje van Istvan Tan. De verhuizing naar zijn geboortegrond in Indonesië stond inmiddels voor de deur. Hij had een aangename mededeling voor mij, zoals hij zei. "Ik schenk de penning van mijn grootvader toch aan het Hildo Krop Museum."

Bijzondere langdurige bruikleen

Wim Heij

vriend Ossip Zadkine. Voor het exterieur van dit paviljoen hakte Krop een viertal beelden in Franse kalksteen en sneed hij twee maskers in (gepolychromeerd en verguld) hout. Na afloop van de tentoonstelling werd het paviljoen afgebroken en werden de beelden aan Krop teruggegeven. Het beeld van *De eeuwige vrouw* werd later geplaatst als grafmonument van Krop en zijn vrouw op de begraafplaats Zorgvlied in Amsterdam. Het anderhalve meter hoge beeld *Mensenpaar* staat opgesteld in de

Medio vorig jaar werd ons museum benaderd door het gerenommeerde Museum Arnhem met de vraag of wij misschien interesse hadden in een langdurige bruikleen van twee door Hildo Krop gehakte beelden van een vrouwen- en een mannenkop. We krijgen regelmatig schenkingen maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat een dergelijk verzoek ons niet iedere week bereikt. Na van verbazing te zijn bekomen en ons goed gerealiseerd te hebben dat het om twee *zwane jongens* gaat (elk goed voor zo'n vierhonderd kilo), lieten we Arnhem weten heel erg enthousiast te zijn en dat we heel graag van het aanbod gebruik wilden maken. Woensdag 12 mei j.l. arriveerden met een grote vrachtwagen beide koppen in Steenwijk en kregen deze toppers een voorlopig (de hoop blijft gevestigd op een nieuwe locatie) onderkomen in de filmzaal van het Hildo Krop Museum.

Bijzonder? Ja, heel bijzonder!

Wanneer we naar de herkomst van deze twee kunstwerken kijken dan wordt het alleen nog maar interessanter. In 1925 werd in Parijs, ter gelegenheid van de Exposition des Arts Décoratifs et Industriels, een paviljoen in de stijl van de Amsterdamse School gebouwd (architect J. F. Staal). Men wilde de internationale gemeenschap een schouw tonen van het samengaan van de diverse kunstuitingen in Nederland van dat moment. Vier beeldhouwers (Zijl, Mendes da Costa, Rådecker en Krop) werden benaderd alsmede nog een groot aantal kunstenaars voor de inrichting, Krop, die ook een rol speelde in de organisatie, ging met zijn gezin ongeveer een half jaar in Parijs wonen in een woonhuis annex atelier van zijn collega en

binnentuin van het Museum Arnhem en de *Vrouwen- en Mannenkop* maken bijna honderd jaar na vervaardiging, voorlopig weliswaar als bruikleen maar toch, deel uit van de Kropcollectie in Steenwijk. De twee houten maskers werden in 2002 geveild en zijn sindsdien in particuliere handen terecht gekomen.

